

อุตสาหกรรมก่อสร้างในประเทศไทย

อุตสาหกรรมก่อสร้าง

ความหมายของคำว่า "ก่อสร้าง" นั้นมีหลายอย่าง ซึ่งอาจแบ่งได้โดยวิธีต่าง ๆ เช่น กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทยได้ให้ความหมายไว้ว่า

"งานก่อสร้าง" หมายความว่า การประกอบการเกี่ยวกับการก่อสร้าง อาคาร สนามบิน ทางรถไฟ ทางรถราง ท่าเรือ ทางน้ำ ถนน การโทรเลข โทรศัพท์ ไฟฟ้า แก๊ส หรือ ประปา และความหมายรวมถึงการต่อเติม ซ่อมแซม ซ่อมบำรุง คัดแปลง หรือรื้อถอน อาคาร หรือสิ่งก่อสร้างนั้น ๆ ด้วย^๑

"อุตสาหกรรมก่อสร้าง" หมายรวมถึง งานก่อสร้างที่ผู้รับเหมาก่อสร้างทั่วไป และผู้รับเหมาก่อสร้างเฉพาะงาน ซึ่งดำเนินการหลักเกี่ยวกับการก่อสร้างที่มีสัญญาจ้าง

"ผู้รับเหมาก่อสร้างทั่วไป" หมายถึงผู้รับเหมาก่อสร้างที่ดำเนินการหลักเกี่ยวกับการก่อสร้าง การคัดแปลง และการซ่อมแซม อาคาร ทางหลวง ถนน สะพาน ท่าเรือ สนามบิน สนามกีฬา ระบบสื่อสาร ฯลฯ

"ผู้รับเหมาก่อสร้างเฉพาะงาน" หมายถึง ผู้รับเหมาก่อสร้างเฉพาะงาน หรือผู้รับเหมาช่วง ซึ่งดำเนินการเฉพาะงานบางส่วนของโครงการก่อสร้าง เช่น การก่ออิฐ การทาสี และการติดตั้งอาคาร การเจาะบ่อน้ำ ฯลฯ ผู้รับเหมาเฉพาะงาน อาจรับเหมาช่วงจากผู้รับเหมาก่อสร้างทั่วไป หรือทำงานให้กับเจ้าของงานก่อสร้างโดยตรง^๒

^๑ กระทรวงมหาดไทย "ประกาศเรื่องความปลอดภัยในการทำงานก่อสร้าง"

๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๕

^๒ กรมแรงงาน, กระทรวงมหาดไทย "หมวดใหญ่ ๕, การก่อสร้าง"

การจัดมาตรฐานอุตสาหกรรม ๒๕๑๕, หน้า ๑๔๔-๑๕๑

โดยทั่วไปแล้ว อุตสาหกรรมก่อสร้าง อาจแบ่งประเภทงานก่อสร้างออกได้ตาม ลักษณะของการบริหารงาน^๑ ได้ดังนี้

๑. งานก่อสร้างอาคารและงานก่อสร้างทั่วไป เช่น งานก่อสร้างบ้านพักอาศัย อาคารที่อยู่อาศัย สิ่งปลูกสร้างในฟาร์ม อุตสาหกรรมพาณิชยกรรม อาคารสถาบัน อาคารบริการ สาธารณะ และอาคารโรงไฟฟ้า เป็นต้น

๒. งานก่อสร้างวิศวกรรมทั่วไป และงานก่อสร้างขนาดใหญ่ เช่น งานก่อสร้าง ทางหลวง ถนน ท่าอากาศยาน สนามกีฬา ทางรถไฟ บริเวณจอดรถ ทางระบายสิ่งโสโครก ท่อน้ำสายใหญ่ เขื่อน และโครงการชลประทาน โครงการไฟฟ้าพลังน้ำ โครงการคมนาคม เป็นต้น

๓. งานก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรม งานก่อสร้างประเภทนี้จะครอบคลุมถึง งานก่อสร้างในโครงการที่มีส่วนรวมถึงกรรมวิธีการผลิต เช่น งานก่อสร้างโรงกลั่นน้ำมัน โรงงานถลุงเหล็ก โรงงานผลิตปูนซีเมนต์ โรงงานผลิตเคมีภัณฑ์ โรงงานทอผ้า เป็นต้น

ในวงการอุตสาหกรรมก่อสร้างของไทยนั้น อาจแบ่งประเภทของกิจการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างโดยจำแนกตามขนาดเงินทุน^๒ ได้เป็น ๓ ขนาดคือ

- ๑. กิจการรับเหมาก่อสร้างขนาดใหญ่ หมายถึงกิจการที่มีเงินทุนมากกว่า ๑๐ ล้านบาทขึ้นไป
- ๒. กิจการรับเหมาก่อสร้างขนาดกลาง หมายถึงกิจการที่มีเงินทุนระหว่าง ๒ - ๑๐ ล้านบาท
- ๓. กิจการรับเหมาก่อสร้างขนาดเล็ก หมายถึงกิจการที่มีเงินทุนไม่เกิน ๒ ล้านบาท

^๑Clarence J. Douglas & Elmer L. Munger. CONSTRUCTION MANAGEMENT Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, New Jersey, 1969. page 2 - 3

^๒อรสา เกียรติยิ่งอังสุณี "การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดย่อม" (Investment Promotion in Small-Scale Industries) วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต แผนกวิชาการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖ (ฮัตโรเนียว) หน้า ๘

องค์ประกอบที่สำคัญของอุตสาหกรรมก่อสร้าง

ในอุตสาหกรรมก่อสร้าง การที่จะดำเนินการก่อสร้างจนบรรลุสำเร็จได้ตามโครงการหรือวัตถุประสงค์นั้นย่อมจะต้องมีองค์กรหรือบุคคลต่าง ๆ ร่วมกันประสานการปฏิบัติงานตามขั้นตอนจนบรรลุถึงเป้าหมาย องค์กรหรือบุคคลดังกล่าวย่อมประกอบด้วย ผู้จ้าง หรือเจ้าของโครงการ ผู้ออกแบบ ผู้รับเหมาก่อสร้าง ผู้ผลิตและจำหน่ายเครื่องมือหรือวัสดุก่อสร้าง^๑ เป็นสำคัญ ซึ่งอาจแยกพิจารณาถึงแต่ละองค์กร คือ

๑. ผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของโครงการ หมายถึงผู้ที่ต้องการจะให้มีการก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์หรือโครงการของตน ผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของโครงการ อาจเป็นหน่วยงานส่วนราชการหรือเอกชนก็ได้ ผู้ว่าจ้างจะต้องเป็นผู้จัดหาเงินให้เพียงพอเพื่อจะใช้ในการก่อสร้างตามวัตถุประสงค์ของตน

๒. ผู้ออกแบบ คือสถาปนิกและ/หรือวิศวกร ซึ่งมีหน้าที่สำคัญคือ สถาปนิกจะรับทราบวัตถุประสงค์จากเจ้าของงาน หรือผู้ว่าจ้างตามความสำคัญแล้วสำรวจจอบรูปแบบให้เจ้าของงานดูว่าเห็นชอบด้วยหรือไม่ ถ้าเห็นชอบก็ให้วิศวกรดำเนินการคำนวณทางด้านวิศวกรรม และร่วมกันกำหนดรายการก่อสร้างให้ตามวัตถุประสงค์ให้พอเหมาะกับวงเงินที่ประมาณไว้ ในบางกรณีสถาปนิกหรือวิศวกรฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็สามารถออกแบบตามลำพังโดยไม่ต้องร่วมมือกับอีกฝ่ายหนึ่งก็ได้ เช่น งานก่อสร้างทางสถาปัตยกรรมบางอย่าง เป็นต้นว่า อนุสาวรีย์ บางครั้งสถาปนิกออกแบบเองโดยไม่ต้องมีวิศวกรร่วมด้วย หรือ งานก่อสร้างวิศวกรรมบางอย่าง เช่น สร้างถนน บางครั้งวิศวกรก็ออกแบบตามลำพังโดยไม่ต้องร่วมมือกับสถาปนิกเลย

๓. ผู้รับเหมาก่อสร้าง คือ ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเข้าไปดำเนินการ จัดหาบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในการก่อสร้าง ทำการก่อสร้างให้เป็นรูปร่าง ถูกต้องตรงตามแบบแต่ละรายการสัญญา ก่อสร้างในเวลาที่กำหนดให้ ภายในวงเงินที่ตกลงกันและตามเงื่อนไขสัญญาที่กำหนด ส่วนใหญ่ผู้รับเหมาก่อสร้างจะดำเนินการจัดหาวัสดุ แรงงานและเครื่องจักรกลทุนแรงที่ใช้ในการก่อสร้างด้วย

^๑ชาญ อากาศฤกษ์ "ระบบการบริหารการก่อสร้างของเรายังไม่ก้าวหน้าดีพอ" (ข้ออภิปรายโดยสังเขปในการสัมมนาทางวิชาการบริหารพัสดุและการก่อสร้าง ในสาขาการบริหารการก่อสร้าง ณ.ศาลาพระแก้ว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, วันที่ ๑๐-๑๑ พฤษภาคม ๒๕๑๗) ข่าวช่าง กรกฎาคม ๒๕๑๗

องค์ประกอบสำคัญที่ผู้รับเหมาก่อสร้าง ควรมี

๓.๑ ต้องมีแหล่งเงินทุน ซึ่งอาจเป็นของตนเองหรือกู้ยืมจากผู้อื่น หรือสถาบันเงินทุนอื่น ๆ ก็ได้ ทุนจะต้องมากพอตามสภาพของงาน

๓.๒ จะต้องมีบุคลากรที่ต้องการในการก่อสร้าง คือ

๓.๒.๑ วิศวกรและสถาปนิก มีความรู้ และประสบการณ์เพียงพอ

๓.๒.๒ ผู้ควบคุมงานมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เพียงพอ

๓.๒.๓ ช่างในสาขาต่าง ๆ เช่น ช่างปูน ช่างไม้ ช่างเหล็ก ฯลฯ

๓.๒.๔ กรรมกรแรงงานธรรมดาที่ใช้แต่แรงงาน ประเภท ชุด ขน โยกย้าย เป็นต้น

บุคคลที่กล่าวข้างต้นจะต้องมีคุณภาพและจำนวนมากเพียงพอแก่งานที่ต้องรับผิดชอบให้เข้าดำเนินการ

๓.๓ จะต้องมีสำนักงานและผู้บริหารภายในสำนักงาน ผู้รับเหมาต้องมีสำนักงานที่แน่ชัดว่าอยู่ที่ใด ภายในสำนักงานควรมีเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ เช่น ผู้จัดการโครงการ ฝ่ายติดต่อประสานงาน แผนกคำนวณราคาค่าก่อสร้าง แผนกบัญชี แผนกจัดหาเครื่องมือและวัสดุ ก่อสร้าง แผนกซ่อมบำรุง และแผนกอื่น ๆ ที่จำเป็นแก่การบริการ บุคคลต่าง ๆ ที่อยู่ในระบบบริหารของผู้รับเหมาจะต้องมีคุณภาพและจำนวนเพียงพอแก่การปฏิบัติงาน

๓.๔ จะต้องมีเครื่องจักรกลที่แข็งแรง ที่จะช่วยให้การดำเนินการก่อสร้างมีประสิทธิภาพทำงานให้ลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ หันตามกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้ เครื่องจักรกลต่าง ๆ เหล่านี้ต่างก็ใช้ประโยชน์ต่าง ๆ กันในแต่ละสาขาของงาน เช่น งานอาคาร มีเครื่องตอกเข็ม เครื่องผสมคอนกรีต เป็นต้น งานสร้างถนน มีเครื่องกลเกี่ยวกับงานโครงสร้างคันทาง งานหิน งานระเบิด งานผิวทาง ฯลฯ

๔. ผู้ผลิตและจำหน่ายเครื่องมือหรือวัสดุก่อสร้าง คือ ผู้ประกอบธุรกิจการผลิตหรือจำหน่าย เครื่องมือหรือวัสดุก่อสร้างต่าง ๆ ผู้ผลิตและผู้จำหน่าย นอกจากจะจำหน่ายเครื่องมือหรือวัสดุให้แก่ผู้รับเหมาก่อสร้างแล้ว บางครั้งยังต้องมีความสามารถให้ความรู้ ความเข้าใจในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวสินค้า ตลอดจนให้บริการต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่ผู้รับเหมาด้วย

ความเป็นมาของอุตสาหกรรมก่อสร้างของไทย

เดิมการก่อสร้างของไทยไม่ค่อยมีบทบาทและความหมายเท่าใดนัก จนกระทั่งปี ๒๔๙๕ การก่อสร้างของไทยก็ได้เริ่มพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมใหญ่โต^๑ และขยายบทบาทยิ่งขึ้น นับแต่รัฐบาลได้เริ่มวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจตั้งแต่ปี ๒๕๐๔ ซึ่งขณะนี้ได้สิ้นสุดแผนพัฒนา ระยะที่ ๓ ในปี ๒๕๑๙ แล้ว ในสามแผนที่ผ่านมา ส่วนใหญ่รัฐบาลมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจด้าน การก่อสร้างที่สำคัญ อันเป็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (Infra-Structure) คือได้แก่การสร้าง ถนนหนทาง ท่าเรือ สะพานเพื่อการคมนาคม สนามบิน เขื่อนและฝายกั้นน้ำ เพื่อช่วยเหลือ เกษตรกรรม การพลังไฟฟ้าตลอดจนสาธารณูปการและสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่นการประปา โรงเรียน โรงพยาบาล ฯลฯ ซึ่งทั้งสามแผนดังกล่าว รัฐบาลได้วางงบค่าใช้จ่ายไว้เป็นวง เงินรวมกันถึง ๑๘๘,๗๕๐ ล้านบาท

ในขณะที่เดียวกันการก่อสร้างทางด้านเอกชน ก็ได้ขยายเพิ่มขึ้นรวดเร็วกว่าทางภาค รัฐบาลเสียอีก การก่อสร้างของเอกชนส่วนใหญ่ เป็นการก่อสร้างเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย อาคาร พาณิชยกรรม และโรงงานอุตสาหกรรม^๒

การขยายตัวเพิ่มขึ้นของการก่อสร้างทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ในแต่ละปี ดังแสดงไว้ตามตารางที่ ๑

ภาวะการก่อสร้างโดยส่วนรวมของไทยเริ่มซบเซามาตั้งแต่ปี ๒๕๑๔ ซึ่งมีผลเสีย เนื่องมาจากภาวะเงินเฟ้อและภาวะเศรษฐกิจซบเซาทั่วโลก การลงทุนของอุตสาหกรรมต่าง ๆ ชะงักงัน ราคาเครื่องมือและวัสดุก่อสร้างได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (ดูตารางที่ ๒ และกราฟ รูปที่ ๑) ซึ่งผลให้ต้นทุนในการก่อสร้างเพิ่มขึ้นมาก ทำให้อุตสาหกรรมการก่อสร้างได้รับความ กระทบกระเทือนอย่างหนัก แม้ว่าการก่อสร้างของเอกชนจะได้เพิ่มขึ้นในระหว่างปี ๒๕๑๖ และ ๒๕๑๗ แต่โดยเหตุที่การลงทุนการก่อสร้างของรัฐบาลกลับลดลงมากในระยะดังกล่าว จึงทำให้ การก่อสร้างโดยส่วนรวมยังไม่กระเตื้องขึ้นในระยะนั้น อย่างไรก็ตามในปี ๒๕๑๘ สถานการณ์

^๑ชายุ อากาศฤกษ์, พ.ศ. เรื่องเดียวกัน

^๒นิพนธ์ กิตติสมิทธิ์ "การก่อสร้างกับ เศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบัน"

ของอุตสาหกรรมก่อสร้างเริ่มแจ่มใสขึ้นอีก หลังจากการชะงักงันมาเป็นเวลาหลายปี ทั้งนี้ เนื่องจากการขยายการลงทุนในภาครัฐบาลเป็นสำคัญ ปริมาณการก่อสร้างภาครัฐบาล ปี ๒๕๑๔ (ดูตารางที่ ๑) ได้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๕๒.๗ และการก่อสร้างภาคเอกชนก็เพิ่มขึ้น จากปีก่อนอีกร้อยละ ๖.๓ ทำให้สถานะการณ์การก่อสร้างกลับเข้าสู่สภาพปกติ และมีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม แม้มูลค่าการก่อสร้างในภาครัฐบาล และเอกชนจะเพิ่มขึ้นมาก แต่เนื่องจากราคาเครื่องมือและวัสดุก่อสร้างได้เพิ่มขึ้นมากตามภาวะเศรษฐกิจ จึงอาจกล่าวได้ว่าการขึ้นราคาของเครื่องมือ และวัสดุก่อสร้างมีส่วนผลักดันให้มูลค่าของการก่อสร้างเพิ่มขึ้นมากกว่า การเพิ่มขึ้นของมูลค่าที่แท้จริงของการก่อสร้างในพ.ศ. ๒๕๑๔ การขยายตัวทางด้าน การก่อสร้างทางภาครัฐบาลก็เพิ่มขึ้นอีก^๑ (ดูตารางที่ ๓ และ ๔) ซึ่งนับเป็นนิมิตรที่ดีของวงการอุตสาหกรรมก่อสร้างของไทยในปัจจุบันและอนาคต

ตารางที่ ๑

มูลค่าการก่อสร้างในภาครัฐบาลและเอกชน

พ.ศ.	ภาครัฐบาล	อัตราเปลี่ยนแปลง	ภาคเอกชน	อัตราเปลี่ยนแปลง	รวม	อัตราเปลี่ยนแปลง
๒๕๑๓	๗,๔๖๘		๕,๐๑๕	-	๑๒,๕๐๑	
๒๕๑๔	๗,๖๗๔	+ ๒.๖	๕,๖๘๘	- ๓.๖	๑๓,๓๖๒	- ๐.๕
๒๕๑๕	๗,๘๖๔	+ ๒.๔	๕,๗๓๑	+ ๐.๕	๑๓,๕๙๕	+ ๑.๓
๒๕๑๖	๗,๘๙๔	+ ๐.๔	๑๑,๑๕๗	+ ๒๗.๓	๑๙,๐๕๑	+ ๑๕.๗
๒๕๑๗	๗,๗๘๓	- ๑.๔	๑๖,๕๕๓	+ ๔๘.๓	๒๔,๓๓๖	+ ๒๗.๕
๒๕๑๘	๑๑,๘๘๔	+ ๕๒.๗	๑๗,๕๘๗	+ ๖.๓	๒๙,๔๗๑	+ ๒๑.๒

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

^๑ธนาคารแห่งประเทศไทย "การก่อสร้าง" ภาวะธุรกิจที่น่าสนใจ ปี ๒๕๑๘.

ตารางที่ ๒

ดัชนีราคาขายส่งของวัสดุก่อสร้าง

พ.ศ. ๒๕๑๗ = ๑๐๐

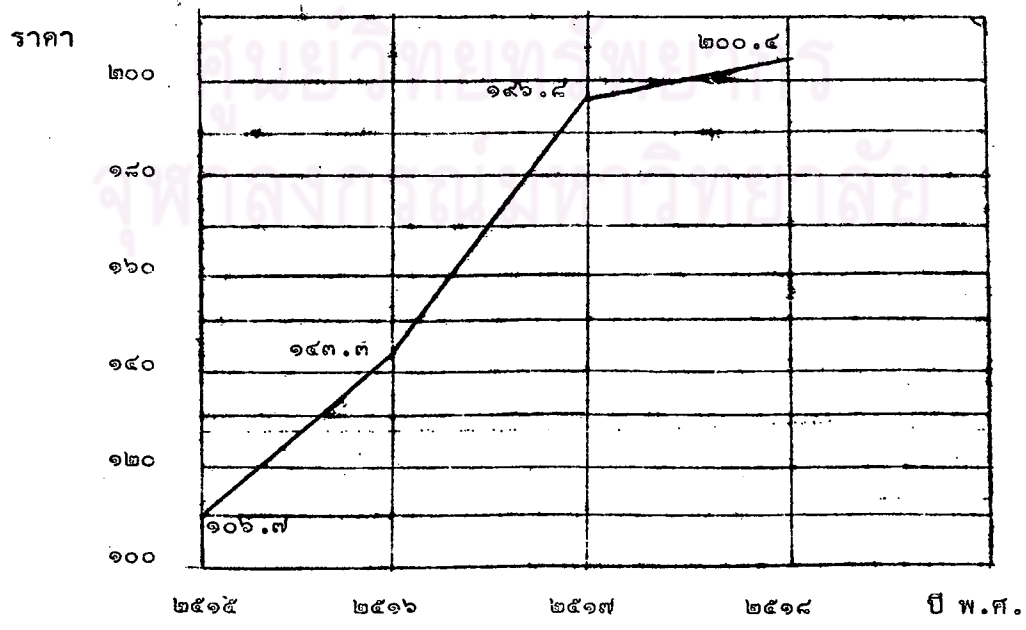
	๒๕๑๕	๒๕๑๖	๒๕๑๗	๒๕๑๘
ไม้	๙๘.๘	๑๓๕.๓	๒๐๔.๕	๒๐๗.๘
ผลิตภัณฑ์โลหะ	๑๑๘.๑	๑๘๖.๗	๒๕๓.๕	๒๕๑.๘
ผลิตภัณฑ์ท่อโลหะ	๑๐๖.๗	๑๓๕.๒	๑๗๒.๐	๑๘๑.๑
วัสดุก่อสร้างอื่น ๆ	๑๐๕.๐	๑๒๑.๑	๑๗๑.๘	๑๗๖.๒
ดัชนีรวม	๑๐๖.๗	๑๔๓.๕	๑๖๖.๘	๒๐๐.๕

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

กราฟรูปที่ ๑

ดัชนีราคาขายส่งของวัสดุก่อสร้าง

พ.ศ. ๒๕๑๗ = ๑๐๐

ตารางที่ ๓

รายจ่ายลงทุนในหมวดที่ดินและสิ่งก่อสร้างของรัฐบาล

ปี พ.ศ.	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)
๒๕๑๖	๕,๙๖๕.๓	-
๒๕๑๗	๕,๘๓๕.๓	๑๗.๕
๒๕๑๘	๘,๒๕๙.๕	๔๑.๕
๒๕๑๙	๑๑,๙๕๗.๑	๕๔.๘

ที่มา : หน่วยการคลัง ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ ๕

ปริมาณการผลิตและความต้องการใช้วัสดุก่อสร้างในประเทศ

(หน่วย : ๑,๐๐๐)

ปี พ.ศ.	ปูนซีเมนต์(ตัน)		เหล็กเส้น(ตัน)		ไม้อัด(แผ่น)	
	การผลิต	การใช้	การผลิต	การใช้	การผลิต	การใช้
๒๕๑๔	๒,๒๗๘	๒,๕๒๑	๒๔๔	๒๑๕	๓,๒๔๒	๓,๑๕๗
๒๕๑๕	๓,๓๙๐	๒,๘๖๔	๓๓๓	๓๐๑	๓,๕๘๘	๓,๔๙๗
๒๕๑๖	๓,๖๘๒	๒,๙๓๔	๓๖๙	๓๔๗	๓,๕๗๐	๓,๖๒๘
๒๕๑๗	๓,๘๘๐	๓,๑๕๕	๓๐๓	๒๘๗	๓,๖๑๒	๒,๘๓๕

ที่มา : กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

ตารางที่ ๔

004749

ประเภทงานก่อสร้างที่สำคัญของรัฐบาล

ประเภทของงาน	มูลค่าการก่อสร้าง (ล้านบาท)		สัดส่วนในงบก่อสร้าง (คิดเป็นร้อยละ)	
	๒๕๑๗/๑๘	๒๕๑๘/๑๙	๒๕๑๗/๑๘	๒๕๑๘/๑๙
ถนนคอนกรีต	๑๙๐	๑๓๕	๓.๒	๑.๕
ถนนลาดยาง	๒,๕๐๕	๓,๙๗๕	๔๒.๑	๔๓.๕
ถนนดิน	๑๑๐	๒๑๕	๑.๘	๒.๔
อาคาร	๑,๗๐๐	๒,๗๕๐	๒๘.๖	๓๐.๐
บ้านพัก	๕๑๕	๕๕๕	๘.๗	๕.๐
สะพาน	๒๑๐	๒๒๐	๓.๕	๒.๕
เขื่อน	๑๖๐	๓๓๕	๒.๗	๓.๗
ฝายน้ำล้น	๒๓๕	๖๗๐	๔.๐	๗.๓
อื่น ๆ	๓๒๐	๓๘๕	๕.๕	๔.๒
รวมงานก่อสร้างประ- เภทที่สำคัญ	๕,๙๕๕	๘,๑๓๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐

ที่มา : รวบรวมจากเอกสารงบประมาณปี ๒๕๑๗/๑๘ และ ๒๕๑๘/๑๙ โดยหน่วย

ภาวะธุรกิจ ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความสำคัญและประโยชน์ของอุตสาหกรรมก่อสร้าง

อุตสาหกรรมก่อสร้าง เป็นอุตสาหกรรมหลักอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของประเทศ เฉพาะงบประมาณก่อสร้างของทางราชการแต่เพียงฝ่ายเดียว ก็ตกปีละหลายพันล้านบาท เมื่อรวมกับเงินที่ประชาชนลงทุน ก็นับเป็นหมื่นล้านบาทขึ้นไป ซึ่งจำนวนเงินนี้ย่อมกระจายไปสู่มือประชาชนทุกชั้น โดยผ่านทางผู้รับเหมาก่อสร้าง

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมก่อสร้าง เป็นเสมือนดัชนีชี้เศรษฐกิจของประเทศ จะดีหรือไม่เพียงใดย่อมดูได้จากอุตสาหกรรมก่อสร้างเป็นสำคัญ ถ้าการก่อสร้างหยุดชะงัก เศรษฐกิจของประเทศก็จะชะงักงันตามไปด้วย เป็นต้นว่า วัสดุก่อสร้างขายไม่ออก เมื่อขายไม่ได้ อุตสาหกรรมผลิตก็ประสบปัญหา เมื่อการก่อสร้างน้อยลง คนงานก็ไม่มียานทำ เฉพาะกรรมกรก่อสร้างที่ทำงานให้ผู้รับเหมาต่าง ๆ ทั่วประเทศก็หลายแสนคน ถ้ารวมทั้งช่างไม้ ช่างปูน ช่างเหล็ก ช่างประปา ช่างไฟฟ้า และอื่น ๆ อีกนับไม่ถ้วน รวมแล้วผู้ทำงานให้กับผู้รับเหมาก่อสร้างทั้งทางตรงและทางอ้อม นับเป็นล้านคนทีเดียว^๑

ดังนั้น อุตสาหกรรมก่อสร้าง จึงเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ มากมาย เช่น

๑. สนับสนุนการพัฒนาประเทศ จะเห็นได้ว่าสนับสนุนต่อการพัฒนาประเทศโดยตรง ในการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นสาขาใด จะต้องมีการก่อสร้างเข้าเกี่ยวข้องกับเสมอ เช่น การพัฒนาการเกษตร จะต้องสร้างเขื่อน คลองส่งน้ำ ไร่ที่ ถนน อาคาร การพัฒนาอุตสาหกรรม จะต้องสร้างโรงงาน ถนน น้ำ ไฟ โรงเก็บสินค้า การพัฒนาการคมนาคมขนส่งจะต้องสร้าง ถนน สะพาน ท่าเรือ ทางรถไฟ สนามบิน การพัฒนาการป้องกันประเทศ จะต้องสร้างโรงทหาร ถนน น้ำ ไฟ การพัฒนาการศึกษาจะต้องสร้าง อาคาร โรงเรียน การพัฒนาด้านสาธารณสุข จะต้องสร้างโรงพยาบาล สถานอนามัยต่าง ๆ เป็นต้น

^๑ อรุณ สรเทศน์, ศจ. รมต. ว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม "ผู้รับเหมาก่อสร้างในทัศนะของข้าพเจ้า" คำบรรยาย ณ. โรงแรมรอยแยล, ๒๓ มกราคม ๒๕๑๘

๒. ช่วยยกมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชากรให้สูงขึ้น เช่น การสร้างหมู่บ้าน
จัดสรร อาคารที่อยู่อาศัยต่าง ๆ ทำให้ประชากรมีที่อยู่อาศัยที่ดีและสะดวกสบายขึ้น การสร้าง
ถนนหนทางทำให้ความเจริญขยายออกไปสู่ตามชนบทที่ห่างไกล การสร้างสถานีสื่อสารมวลชนต่าง ๆ
เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ทำให้ประชากรในประเทศได้รับความรู้ ความบันเทิงเพิ่มขึ้น
 เป็นต้น

๓. ช่วยให้คนจำนวนมากมีงานทำ จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติเมื่อ
มกราคม - มีนาคม ๒๕๑๗ พบว่าคนงานอาชีพเกี่ยวกับการก่อสร้าง ซ่อมแซม และรื้อถอน ทำ
ลายจำนวน ๓๒๕,๒๕๐ คน และเมื่อการก่อสร้างโดยเฉพาะภาครัฐบาล ได้ขยายตัวขึ้นอย่าง
มากในปี ๒๕๑๘ และ ๒๕๑๙ (ดูตารางที่ ๑, ที่ ๓ และที่ ๔) จำนวนคนงวนก่อสร้างก็ควร
จะเพิ่มขึ้นจากที่สำรวจได้เมื่อปี ๒๕๑๗ มากทีเดียว และเมื่อรวมกับคนงานที่มีอาชีพเกี่ยวข้อง
กับการก่อสร้างโดยทางอ้อม เช่น คนงานในอุตสาหกรรมผลิตวัสดุก่อสร้างต่าง ๆ คนงานใน
อุตสาหกรรม การขนส่ง และให้บริการ ฯลฯ ก็เชื่อได้ว่าอุตสาหกรรมก่อสร้างช่วยสร้าง
งานให้คนทำนับล้านคนได้ทีเดียว

๔. ช่วยสนับสนุนความเจริญของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ในงานก่อสร้างนั้น เครื่องมือ
วัสดุก่อสร้างและสินค้าที่เกี่ยวข้องอีกหลายชนิดเป็นปัจจัยสำคัญที่ควบคู่ไปกับการก่อสร้าง การ
ขยายตัวเพิ่มขึ้นของการก่อสร้าง จะก่อให้เกิดความต้องการเครื่องมือ วัสดุก่อสร้างและ
สินค้าอื่น ๆ เพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนกัน อันจะเป็นผลให้อุตสาหกรรมผลิตอื่น ๆ ขยายตัวเพิ่มขึ้น
ตามความเจริญของอุตสาหกรรมก่อสร้าง เช่น อุตสาหกรรมผลิตปูนซีเมนต์ เหล็กเส้น สังกะสี
ไม้ขัด ตะปู กระเบื้อง เป็นต้น และในทางตรงกันข้าม หากอุตสาหกรรมก่อสร้างซบเซาลง
อุตสาหกรรมการผลิตวัสดุก่อสร้างหรือผลิตสินค้าอื่นที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างต้องกระทบกระเทือน
ไปด้วย

นอกจากอุตสาหกรรมก่อสร้างจะส่งเสริมความเจริญของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องแล้วยังส่งเสริมให้
อุตสาหกรรมเหล่านั้น คิดค้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ขึ้นอีก เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์
พลาสติกแทนสังกะสี การผลิตเซลโลกริต เพื่อใช้ แทนไม้ขัด การผลิตซีเมนต์บล็อก เพื่อใช้
แทนอิฐมอญ เป็นต้น

๕. ช่วยเผยแพร่วิชาการและเทคนิคใหม่ ๆ ที่ทันสมัย ความเจริญก้าวหน้าของอุตสาหกรรมก่อสร้างของไทย ทำให้มีการนำเอาเทคนิคและวิทยาการใหม่ ๆ เข้ามาใช้เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการก่อสร้างให้สูงขึ้น เช่น เทคนิคทางด้านการจัดการ ระบบการวางแผนงาน การควบคุมตลอดจนเทคนิคในด้านการก่อสร้างต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่เป็นประโยชน์ต่อวงการก่อสร้างของไทยไม่น้อย

๖. เป็นการช่วยนำเงินตราต่างประเทศเข้าประเทศ ปัจจุบันผู้รับเหมาก่อสร้างเริ่มออกไปรับงานก่อสร้างที่ต่างประเทศ ทำให้ได้รับเงินตราต่างประเทศเข้ามาเป็นการช่วยลดปัญหาการขาดดุลการค้าและดุลการชำระเงินของประเทศอีกส่วนหนึ่ง

ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ ในอุตสาหกรรมก่อสร้างก่อสร้างก่อสร้าง

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า อุตสาหกรรมก่อสร้างมีความสำคัญและก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากต่อประเทศชาติ สังคม และส่วนบุคคลต่าง ๆ ในขณะเดียวกัน ถ้าดำเนินงานบกพร่องก็จะก่อให้เกิดความสูญเสียทางด้าน เศรษฐกิจ ก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินทั้งของทางราชการ และ เอกชนไม่น้อย เช่น ความผิดพลาดหรือความล้มเหลวทางเทคนิค การวางโครงการและการกำหนดผังเมือง (City planning) การแบ่งเขต (Zoning of Functions) ตลอดจนการก่อให้เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมต่าง ๆ (Environmental Problem) การแตกร้าว ทรุดพังก หรือความไม่ปลอดภัยของสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่เพิ่งสร้างเสร็จใหม่ ๆ มักปรากฏอยู่เสมอ เช่น การทรุดของสนามกีฬาที่หิวหมาก การแตกร้าวของอาคาร โรงเรียน โรงพยาบาลและสถานที่ราชการต่าง ๆ การทรุดพังกของถนนหนทาง สะพาน เนื่องจากก่อสร้างไม่ได้มาตรฐาน การที่ต้องทุบทำลายสิ่งก่อสร้างบางส่วน เพื่อซ่อมแซมใหม่ ความสูญเสียเปล่าของสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เหล่านี้ แม้จะไม่มีหน่วยงานใดเก็บสถิติรวบรวมไว้ แต่ก็เชื่อได้ว่าในแต่ละปีจะเป็นมูลค่ามากมายทีเดียว และนอกจากจะเกิดการสูญเสียเปล่าต่อเศรษฐกิจของประเทศและบุคคลแล้ว ยังอาจก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินด้วย จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในอุตสาหกรรมก่อสร้าง อันได้แก่ เจ้าของโครงการ ผู้ออกแบบ ผู้รับเหมาก่อสร้าง ตลอดจนผู้ผลิตและจำหน่าย เครื่องมือและวัสดุก่อสร้าง จะให้ความสนใจ รุ้สำนึกถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และต่อจรรยาบรรณในวิชาชีพของตน

ในทางนิติบัญญัติเอง ก็ได้มีกฎหมายควบคุมถึงความรับผิดชอบของบุคคลในวงการอุตสาหกรรมก่อสร้าง หลายขั้นตอน เช่น

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๐๐ ได้บังคับไว้ว่า "... ท่านว่าผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบ เพื่อการที่ทำชำรุด บกพร่อง เพียงแต่ปรากฏขึ้นภายในหนึ่งปีนับแต่วันส่งมอบ หรือที่ปรากฏขึ้นภายในห้าปี ถ้าการที่ทำนั้น เป็นสิ่งปลูกสร้างกับพื้นดิน นอกจากเรือนโรงทำด้วยเครื่องมือ...."

มาตรา ๕๕๔ "ถ้าสัมภาระสำหรับทำการงานที่กล่าวนั้น ผู้รับจ้างเป็นผู้จัดหาท่านว่าต้องจัดหาชนิดที่ดี"

ประมวลกฎหมายอาญา ก็มีบังคับไว้เช่น มาตรา ๒๒๗ "ผู้ใดเป็นผู้มีวิชาชีพในการออกแบบ ควบคุม หรือทำการก่อสร้าง ซ่อมแซม หรือรื้อถอนอาคาร หรือสิ่งปลูกสร้างใด ๆ ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ หรือวิธีการอันพึงกระทำนั้น ๆ โดยประการที่น่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งปรับทั้งจำ"

มาตรา ๒๕๑ "ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้น เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๓๐๐ "ผู้ใดกระทำโดยประมาทและการกระทำนั้น เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งปรับทั้งจำ"

มาตรา ๓๕๖ "ผู้ใดซุกซ่อน หรือวาง หรือปลูกปัก หรือวางสิ่งของเกะกะไว้ในทางสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาตอันชอบด้วยกฎหมาย หรือทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ละเลยไม่แสดงสัญญาณตามสมควร เพื่อป้องกันอุบัติเหตุต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท"

มาตรา ๓๕๘ "ผู้ใดกระทำการด้วยประการใด ๆ ให้ของแข็งตกลง ณ ที่ใด ๆ โดยประการที่น่าจะเป็นอันตรายหรือเดือดร้อนรำคาญแก่บุคคล หรือเป็นอันตรายแก่ทรัพย์สินหรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ของโสโครกเประอะเปื้อน หรือน่าจะเประอะเปื้อนตัวบุคคล หรือทรัพย์สิน หรือแก่งทำให้ของโสโครกเป็นที่เดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน

หนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งปรับทั้งจำ"

มาตรา ๓๕๐ "ผู้ใดกระทำการโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กาย หรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งปรับทั้งจำ"

แม้จะมีกฎหมายต่าง ๆ ควบคุมการดำเนินงานของผู้อื่นที่อยู่ในวงการอุตสาหกรรม ก่อสร้างบ้างแล้วก็ตาม ก็มีใช้ว่าจะเพียงพอแล้ว กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในวงการอุตสาหกรรม ก่อสร้าง ก็ยังควรมีความรู้สึก สำนึกถึงความรับผิดชอบของตนต่อสังคม ตลอดจนต่อชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลอื่นอย่างจริงจังด้วย

และเนื่องจากวิทยานิพนธ์นี้ มุ่งเขียนเฉพาะด้านกิจการหรือผู้รับเหมาก่อสร้างภาคเอกชน จึงขอเน้นถึงจรรยาบรรณหรือจริยธรรมของผู้รับเหมาก่อสร้างเป็นพิเศษ

จริยธรรมของผู้รับเหมาก่อสร้าง^๑ ควรจะมีต่อผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. จริยธรรมที่ผู้รับเหมาจะพึงมีต่อเจ้าของงานหรือเจ้าของโครงการ

- ๑.๑ ต้องซื่อสัตย์ในการประมูล ผู้รับเหมาที่ดีควรเสนอราคาตรงไปตรงมา ไม่มีการสมยอมในการประมูล
- ๑.๒ ทำงานตามหลักวิชา ไม่เห็นแก่ได้ถ้อยเดียว
- ๑.๓ แนะนำสิ่งที่ดีงามแก่ผู้เป็นเจ้าของงาน ด้วยความสุจริตใจ
- ๑.๔ ตั้งใจทำงานแม้จะเป็นงานขนาดเล็ก

๒. จริยธรรมที่ผู้รับเหมาก่อสร้างจะพึงมีต่อผู้เป็นพนักงาน

- ๒.๑ ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ทำงานเป็นลูกจ้างของบริษัท
- ๒.๒ บริการความปลอดภัยแก่ผู้ทำงานเป็นลูกจ้าง สิ่งใดที่เสี่ยงต่ออันตราย ควรหาทางป้องกัน
- ๒.๓ ควรมีสวัสดิการต่อพนักงานตามสมควร

^๑ ศิลป์ สินธุเสก "หน้าที่และงานของผู้รับเหมา" ข่าวช่าง กันยายน ๒๕๑๗

๒.๔ ไม่เอาโรคเอาเปรียบค่าแรงคนงาน

จริยธรรมที่ผู้รับเหมาก่อสร้างจะพึงมีต่อสังคม

๓.๑ พยายามทำงานด้วยฝีมือและคุณภาพเพื่อรับใช้สังคมด้วยความสุจริตใจและมีหลักวิชา

๓.๒ พัฒนาการทางวิชาการก่อสร้าง ซึ่งผลของการค้นคว้าของผู้รับเหมาก่อสร้าง

จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมทั่วไป

๓.๓ พยายามหาทางให้การรับเหมาได้ลดราคาลง เพื่อช่วยเศรษฐกิจเมื่อมีโอกาส

๓.๔ ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

หน้าที่ความรับผิดชอบในวงการอุตสาหกรรมก่อสร้างนั้น เป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายในวงการอุตสาหกรรมก่อสร้าง ควรสร้างให้มีขึ้น เพื่อผลประโยชน์ของสังคม ประเทศชาติตลอดจนความเจริญก้าวหน้าของวงการอุตสาหกรรมก่อสร้างเอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย